

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

יד.

עין משפט
גזר מצוה

ג א מ"י פ"ו מהלכות י"ט
הלכה כל טו"ע א"ח
ד ב מ"י ט"ז א'
ה ג ד מ"י פ"ו מה' כ"י
המקדש הלכה יא ופ"ו
מה' י"ט ה' י"ט י"ט
מה' צ"ח מקדש הלכה
י:י
ה [טו"ע] א"ח סימן תקל"א
טע"ג ג'
ו א מ"י פ"ו מהלכות י"ט
ה' י"ט טו"ע א"ח י"ט
תקל"א טע"ג ד'

רבינו הנגאל

מאי טעמא, כהנא אבשי
משמר ואבשי מעמד
אסורין לספר ולכבס.
ואמרו מה טעם, שלא
יכנסו למשמרתן מנוולין,
דבמור יודיעין דאסורין
[לספר ולכבס] אף הם
מסריין ומכבסין מקודם
ונכבסין מתוקנין
[ומתקנין]. אמר רבי,
שלא יכנסו לרגל מנוולין,
בני ימייה אברה לו
אביה ערב הרגל, כיון
דטרוה הוא באבדוהו אנט
הוא, ומתור לספר ולכבס
במועד, או דלמא כיון דלא
מוכחא מילתא כמו
השביב ובית האסורין, לא,
ועלתה בתרוץ. פירוש
יאמרו כל הסריקין אסורין
כו', הא לכי מצה בפסח
איחמו, דאסרו רבנן
לעשות מצות סריקות
מפני שהאשה שורה
עליהן ומחמיצתן, ואמרו,
בייחוס עושה ברבוס שאין
שום שהיה אלא בפעם
אחת קובעת ברבוס
ונמצאת המצה מצוירת.
ומתהיין ההם, יאמרו כל
הסריקין אסורין סריקין
בייחוס מתהיין, מי יודע כי
ברבוס ייעשו, הכא נמי
דאפילו הכא אסורין לספר
ולכבס וזה האיש מותר.
אבל מי שאין לו אלא
חלוק אחד מותר לכבסו
בחולו של מועד, כי איזוהו
מותר עילוי, כלומר
כשרואים אדם ערום חגור
אזוהו ורוחץ חלוקין כל
רואיין ויודעין שאין לו אלא
חלוק אחד. הבא ממדינת
הים, מתהיין דלא כר'
יהודה, דתני ר' יהודה
אמר, הבא ממדינת הים
לא יגלח מפני שיצא שלא
ברשות אמור רב, לשוט,
פי' לשוט במטייל
וכמשעשע, כלומר, שלא
אחד דברי הכל אסור.
למונות, כלומר יצא
במדינת הים מדרוך לבקש
מחיה, בדבי הכל מותר, כי
פליגי ר' יהודה ור' חכמים,
כשיצא להרוחץ, פירוש
להתעשר, כלומר לסחור
ולהרוחץ. ר' יהודה מרי
ליה לשוט, דהא כבאן
מחיתו מצויה ואסיר,
ורבנן מדמי לה ליוצא
בבקשת מון, ומתהיין
עליה, אמר ר', נראין דברי
ר' יהודה יציא שלא
ברשות ונראין דברי
חכמים שיצא ברשות, ואי
אמרי לא פליגי אלא
בהרוחץ, (ב) קשיא דר'
אדר', דאמר נראין דברי ר'
(מכלל) יהודה הרוחץ, פירוש
דפליגי רבנן עליה, ועוד,
נראין דברי חכמים ממלל
דפליגי רבנן עליה, (אלא)
[אלמא] פליגי אפי' לשוט
ואמרת לשוט, דברי הכל
אסור. ופרקינן, הכי קאמר

ומגודה וכו' ושנשא. צירושל' מקשה (ב) הני למה התירו והלא
פשע שלא צא לפני המועד לפני חכמים להמיר לו
ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי צמועד דאין נדוי פחות משלשים
יום וכן מי שנשאל לחכם מוקי לה כשצא צחול המועד אי נמי לפני
המועד לא מלאו (ג) צו פתח וגילוח
הראש נמי אסור צמועד דהא אמר
גמ' שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך
גיוול גדול מזה ושמה לא קאי טעמא
בגמרא אלא אשאר אצל גילוח
של ראשו אסור משום מלאכה
אפילו צמקוס אונס ושאר גילוח דעבי
בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו
גילוח של ימי דהוה לך למישי לנורן
המועד אע"פ שהיה מלאכה אצל
גילוח כל הראש אסור משום מלאכה
והני (א) כגון נזיר ומזרע הוא דשרי
משום מלאכה ולפי זה אסור לגלח
ראשו צמועד ועוד יש לפרש שרצה
שמותר לגלח ראשו צמועד ור"ת
מאי קא משמע לן נזיר ומזרע יש
לומר דס"ד דאסור שלא ישהו
קרבנותיהן קא משמע לן דשרי ואי
מיידי הכל צללא היה לכן פנאי
דוקא והוא כדעבי למימר בגמרא
יש לומר דשרי קאמר דמזיר ומזרע
העולין מטומאה לטהרה דוקא שעולין
עמה אצל עולין מטומאה לטהרה
מקודם רגל אסורין:

וישאר בר' אדם מאי טעמא
אסורין. אע"פ שהוא
מלאכה היה לנו להמיר לנורן המועד
(י) א"נ [אף] שיש מלאכות אסורות
צמועד שאין צנן טורח כגון פרקמטיא
מכל מקום זה שהוא ליפוי ראו
להמיר לכבוד מועד ויש מפרשים
דקאי על גילוח הראש דאסורין
משום טירחא מכל מקום מקשה דהיי
להמיר לנורן המועד ואין זה
(ב) נותן לפי מה שפירש' המשנה
דגילוח כל הראש מלאכה גמורה
ואסור: **שאיין לו אלא חלוק אחד**
מותר לכבסו במועד. ואם תאמר
היאך יכנסו צמועד אם כן ישאר
צמועד צלל חלוק צענת כיוסו כמו
כן היה יכול לכבס קודם המועד
ויהיה צלל חלוק צענת כיוסו וכי
תימא כשכנסו קודם מועד משום
הכי מותר לכבס צמועד א"כ תמתי
נמי אם יתלכלכו למה נאסור לו והלא
לא פשע י"ל דדי לו צעתי חלוקין
אחד ליו"ט ראשון ואחד ליו"ט אחרון
צירושלמי אמרו צנדי קטנים מותר
לכבס צמועד דניכרים שהם קטנים
ומלוכלכין כמי שאין לו אלא חלוק
אחד (א) **אומן שאבדה או אבדה**
ערב הרגל. פירש צונקטס דצלומן
מצע"י ליה אצל בני העיר אע"פ
שאין להם (א) אומן אחר לא מיעביא
ליה דפשיטא דאסורים יש להסתפק
אם חלה ונתפרש אם מותר לגלח
אם מוכחא מילתא כי הני:

מתני' דלא בר"י. תימיה לוקמא
אפילו כר"י ולמונות אפי'
רבי יהודה מודה ושמו כיון דקמי'
ר"י אומר הצא וכו' משמע שצא
לחלוק על המשנה:

עשה
נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומדור ליה, בשיצא שלא ברשות ונראין דברי חכמים לר"י ומדור ליה שיצא ברשות, ומאי
ניהו למונות, שאף ר' יהודה לא חלק אלא בהרוחץ, וקיימא לן שכתמו דמתני' דשרי אפי' מאן דנפיק להרוחץ, וכן אמר
הגאון זצ"ל. אמר שמואל קטן הנוול ברגל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול מפי מעי אמו. איני שאם נוול
קדם לרגל אסור לגלחו במועד, והתנן כל אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין [לגלח בימי אבלן]. הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלן,

גמ' הכי גרסינן ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין נדסנן אנשי
משמר כו' ואמר רבה בר רב הנה כו' עד כשהו מנוולין. ומאן
דמתרשל ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עלייהו לגלח צרגל החמירו
רבנן הואיל ולא מוציין נפשייהו לספר מקמי רגל דלא להוי צרגל
מנוולין אם היו מגלחין צמועד לא היו
מגלחים לפני המועד וכנסין לרגל
כשהו מנוולין: **אבדה** לו אבדה, שלא
היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: **דלא**
מוכחא מילתא. דלא ידעי כולי עלמא
לדנוס היה אלא יאמרו הוא מכיון
להשהות עד המועד: **יאמרו כל**
הסריקין אסורין וכו'. כלומר דבייתוס
היה יכול לסרוק חלותיו צלי שהות
לפי שהיה לו דפוס ואע"פ אסרו
משום דאמרי כל הסריקין כו'. הכא
נמי כיון דלא מגילח לכולי עלמא
אונסיה יאמרו כולי עלמא אסורין
לגלח וזה מותר: **מי שאין לו אלא**
חלוק אחד. נמי לאו מוכחא מילתא
לכולי עלמא: **איזוהו מוכחא עליו.**
דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו
ומתעטף צמקטרינו ומוגרו צאזוורו
ועומד ומכנס החלוק ומודיע לכל
שאין לו אלא חלוק אחד: **אומן.**
כגון ספר שהכל צאים אלו ערב הרגל
ורואים שאבדה לו אבדה ואנוס הוא
ואינו יכול לספר עלמו: **כי הגד.**
דמתנייהן דקמי מגלחין מידע כלל:
מפני שיצא שלא ברשות. כלומר הואיל
ולא יצא ברשות אחרים אלא צללן
עלמו ולא אנוס הוא: **לשוט.** אם
יצא שלא לנורן ולא יצא אלא כדי לשוט
בעולם ולרחומו וחור צמועד: **דברי**
הכל אסור. לגלח צמועד: **למונות.**
שיצא לחור אחר מוונות שאין לו מוונות
וחור צמועד אחריו (א) דברי הכל מותר
לגלח צמועד לפי שיצא צאזוס:
להרוחץ. יש ש' נכסיה הרבה ויוצא
כדי להרוחץ יומת: **נראין לי דברי**
רבי יהודה. דאסר גילוח צלל
ממדינת הים כשיצא שלא ברשות
ודברי חכמים. המתירין כשיצא
ברשות: **אינימא לשוט.** דקאמר רבי
נראין דברי ר"י צילא לשוט דהיינו
שלא ברשות הא אמרת וכו' ומאי נראין
דברי רבי יהודה הלא שנייה מודים
זה אלא פשיטא להרוחץ ואשמעינן
דנראין לו דברי ר' יהודה שאוסר
גילוח: **והא נראין דברי רבי יהודה**
בהא. וקשיא דרבי אדרבי דנרישא
נראה לו דברי ר"י דאסר בהרוחץ
וצפיקא נראה לו דברי חכמים דמתירין
הרוחץ אלא דאי חכמי למשמע מהכא
דלאו הכי הוא כדקאמרת דצלשוט
וצמונות פליגי: **ה"ק.** לאו היתר ידידיה
אשמעינן ולא רואה אי קאמר אלא
פלוגמיהו קמ"ל צמאי פליגי נראין
דברי ר"י האוסר לחכמים וכו': **קטן**
הנוול צמועד. ולו עשרות גדולים
מותר לגלח צמועד שער ראשו
המזער: **שאין לך בית האסורין**
גדול מזה. ממני אמו שהיה אם
ואנוס הוא: **מעיקרא לא.** אם
נוול קודם הרגל אינו מגלח צרגל
הואיל והיה יכול לגלח קודם הרגל:
ואי

א"ר אהרונה והא אמרת נראין דברי ר"י
חולין (דף י"ג.) (ב) נראין דברי רבי יהודה שמלאה צאשפה ל"ג ועוד:
היה למה המיר לו חכמים (ב) הידים ומטפחות (ג) הידים ומטפחות (ד) חובין והזבות והגדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין: **גמ'** ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כרתנן (א) אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמר (א) רבה בר בר הנה אמר ר' אלעזר מ"ט ד כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין בעי ר' זורא (א) אבדה לו אבדה ערב הרגל כיון דאניס מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביו (א) יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין ולמעמד הא דאמר רבי אפי אמר רבי יוחנן (א) כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזוהו מוכחא עליו רב אשי מתני בעי ר' זורא אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הגד לא תיקו: ממדינת הים: מתניתין דלא כר' יהודה דתניא (א) ר' יהודה אומר הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמר רבא לישוט דברי הכל אסור למונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרוחץ מר מדמי ליה כלשוט וומר מדמי ליה כלמונות מיתבי אמר ר' (א) נראין דברי ר' יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לישוט והאמרת דברי הכל אסור ואלא למונות והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא להרוחץ אימא סיפא נראין דברי חכמים כשיצא ברשות מאי ברשות אילימא למונות הא אמרת דברי הכל מותר ואלא להרוחץ והא אמרת נראין דברי רבי יהודה בהא הכי קאמר נראין דברי ר' יהודה לרבנן כשיצא שלא ברשות ומאי ניהו לישוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרוחץ אבל לישוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרוחץ אבל למונות מודה להו אמר שמואל קטן הנוול במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס (א) כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

א"ר אהרונה והא אמרת נראין דברי ר"י
חולין (דף י"ג.) (ב) נראין דברי רבי יהודה שמלאה צאשפה ל"ג ועוד:
היה למה המיר לו חכמים (ב) הידים ומטפחות (ג) הידים ומטפחות (ד) חובין והזבות והגדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין: **גמ'** ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כרתנן (א) אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמר (א) רבה בר בר הנה אמר ר' אלעזר מ"ט ד כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין בעי ר' זורא (א) אבדה לו אבדה ערב הרגל כיון דאניס מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביו (א) יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין ולמעמד הא דאמר רבי אפי אמר רבי יוחנן (א) כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזוהו מוכחא עליו רב אשי מתני בעי ר' זורא אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הגד לא תיקו: ממדינת הים: מתניתין דלא כר' יהודה דתניא (א) ר' יהודה אומר הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמר רבא לישוט דברי הכל אסור למונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרוחץ מר מדמי ליה כלשוט וומר מדמי ליה כלמונות מיתבי אמר ר' (א) נראין דברי ר' יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לישוט והאמרת דברי הכל אסור ואלא למונות והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא להרוחץ אימא סיפא נראין דברי חכמים כשיצא ברשות ומאי ניהו לישוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרוחץ אבל לישוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרוחץ אבל למונות מודה להו אמר שמואל קטן הנוול במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס (א) כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

(א) [פרשי' ע"ז] לקמן י"ח. (ב) ומוס' טע' ע"ז, (ג) טעמא טו; (ד) טע' ח. ע"ז, (ה) פסחים לו. חולין קו; (ו) חולין טע' [לקמן י"ח]. טעמא טע; (ז) ומוס' פ"צ; (ח) [מוס' טעמא טע]; (ט) [לקמן ז': מוס' פ"צ]; (י) [אחריו נמתק. רש"ט].

הגהות הב"ח

(א) רוב' ד"ה ומונה כי צירושלמי מקשה וא"ח הני למה המיר לו חכמים (ב) הידים ומטפחות (ג) הידים ומטפחות (ד) חובין והזבות והגדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין: **גמ'** ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כרתנן (א) אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמר (א) רבה בר בר הנה אמר ר' אלעזר מ"ט ד כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין בעי ר' זורא (א) אבדה לו אבדה ערב הרגל כיון דאניס מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביו (א) יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין ולמעמד הא דאמר רבי אפי אמר רבי יוחנן (א) כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקין בייתוס מותרין הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזוהו מוכחא עליו רב אשי מתני בעי ר' זורא אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הגד לא תיקו: ממדינת הים: מתניתין דלא כר' יהודה דתניא (א) ר' יהודה אומר הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמר רבא לישוט דברי הכל אסור למונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרוחץ מר מדמי ליה כלשוט וומר מדמי ליה כלמונות מיתבי אמר ר' (א) נראין דברי ר' יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לישוט והאמרת דברי הכל אסור ואלא למונות והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא להרוחץ אימא סיפא נראין דברי חכמים כשיצא ברשות ומאי ניהו לישוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרוחץ אבל לישוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרוחץ אבל למונות מודה להו אמר שמואל קטן הנוול במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס (א) כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

מוסף רש"י

מטפחות הידים שמתניין בהן הידים משום דמאלי (קטן י"ח.) ומטפחות הפסח. שמתניין על שנת כשאלין מנת המתקן (ט"ז). וכל העולין מטומאה לטהרה. צמועד (ט"ח). אנשי משמר. על חובה שנת (תענית ט"ז). ואנשי מעמד. אחד כהנים ולוים וישאלים הקבוצים ועמדין ומתפללין על קרבן אחיה שיקבל לנזון ועומדים לשם צענת עבודה. דהיא קרבן על אדם קרב והוא איט עומד על גבו (ט"ט). אסורין לספר ולכבס. משנתן למשמרתם כל חובה שנת. אלא מתקפחין קודם לכן (ט"ט). שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין. שלא יהו סומכין על יום שחל ממי שנת ואין מתקפחין צענת שנתה (ט"ט). יאמרו כל הסריקין אסורין. עליונות דפקח התנאי אין עושין קריקין מנוולין. מפני שהאשה שוה עליהן ומתמלקת, ומתוסם אחד ובייתוס שמו היה דפוס אחד מאייר והיה מושע לחובו את הסריק והוא מאייר מתי, אמר להם אפשי ישנה דפוס ויקענה מתי, אמרו לו אסורין יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקין צייטוס מותרין (חולין ק"ח.). כל מי שאין לו אלא חלוק אחד. דלא סגי ללא חכמים מפני הכנימה, ואפילו כיס לפי המועד מותר לכבס צמועד (תענית ט"ז). איזוהו מוכחא עליו. האיזור ממד הוא קבוע חלוקו וכשהוא פושט חלוקו ולבש חלוק אחר טעל האיזור מזה וקובעו בה, וזה שאין לו אחר מכנס עם אחרו והוא כשהוא מכנסו ואחרו עמו ידע שאין לו חלוק אחר ולכן המיר לו חכמים (חולין ק"ח.).

(א) כ"ה כ"ה כ"ה. ונראה שז"ל. ונראה שז"ל. ונראה שז"ל.